

Analytical Study on the Barriers to the Participation of Veteran Women in Sport Activities Based on Crawford's Hierarchical Model

ARTICLE INFO

Article Type

Descriptive Study

Authors

Taghian Z.* MSc,
Azadfada Sh.¹ PhD,
Pour Sultani Zarandi H.¹ PhD

How to cite this article

Taghian Z, Azadfada Sh, Pour Sultani Zarandi H. Analytical Study on the Barriers to the Participation of Veteran Women in Sport Activities Based on Crawford's Hierarchical Model. *Iranian Journal of Isaar Studies*. 2017;1(3):127-132.

*Sport Management Department, Physical Education Faculty, Tehran North Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

¹Sport Management Department, Physical Education Faculty, Tehran North Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Correspondence

Address: Tehran North Branch, Islamic Azad University, Vafadar Boulevard, Shahid Sadoughi Street, Hakimeh's Output, Shahid Babaie Highway, Tehran, Iran. Postal Code: 1651153311

Phone: +98 (21) 885898658

Fax: +98 (21) 88303251

zahra.taghian@yahoo.com

Article History

Received: May 10, 2017

Accepted: August 19, 2017

ePublished: September 5, 2017

ABSTRACT

Aims Although exercise is important to everyone in daily life, it is considered essential for the disabled as part of daily activities. The purpose of the present study was analytical study on the barriers to the participation of veteran women in sport activities based on Crawford's hierarchical model.

Instrument & Methods This descriptive study was conducted in field and library research method among 297 veteran women of Iran in 2017, who were selected by simple random sampling method. The research tool was a questionnaire for barriers to participation in physical activity during leisure time according to Crawford's hierarchical model. Data were analyzed by SPSS 24 software, using one sample t-test, Friedman test, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis test, one-way analysis of variance and multivariate analysis of variance.

Findings The mean score of participation barriers and individual and structural components with the hypothesized condition (score 3) showed a significant difference ($p=0.001$). The average of individual, interpersonal and structural components were 2.38, 1.94 and 1.68, respectively, which showed a significant difference between them ($p=0.001$). There was a significant difference between the rating averages of the barriers of participation based on educational qualifications ($p=0.001$). Individual ($F=4.897$) and structural ($F=5.074$) barriers were also significantly different based on educational qualifications ($p=0.001$).

Conclusion The barriers to participation in sport activities in veteran women of Iran are somewhat more severe than hypothetical condition. Individual and structural barriers to participation in sport activities are more important than interpersonal barriers. Individual, interpersonal and structural barriers are ranked first to third respectively. Individual and structural barriers to participation in sport activities vary according to educational qualifications.

Keywords Barriers to the Participation; Veteran; Women; Crawford's Hierarchical Model; Sport

CITATION LINKS

[1] An assessment of barriers to participation of Iranian people with spinal cord injury in recreational physical ... [2] The study of the relationship between barriers to participation in physical ... [3] Principles, foundations and objects of disabled ... [4] Constraints to participation in physical activity and Sport: A comparative study between Hungarian ... [5] Negotiation of leisure ... [6] A hierarchical model of leisure ... [7] Investigation and analysis of preventive ... [8] Sociological review of the relationship between leisure time and personal identity ... [9] Investigating the barriers to the participation of student girls' sports activities ... [10] Predictors of leisure time physical activity among people with spinal ... [11] Relationship between participation in leisure activities and constraints on Taiwanese breastfeeding mothers ... [12] Study of inhibited factors importance to participating Tehran Cities Women in Recreations by Emphasizing on ... [13] Determining the factors preventing the participation of physical activity in the leisure time of students of the Faculty of Technical Sciences of Vali-e-Asr girls based ... [14] The comparative study of barriers of sport participation among ... [15] Participant barriers of Kerman province's wheel chaired people in ... [16] Comparison of attitudes of athletes and ... [17] Investigating the factors preventing and facilitating ... [18] Culture and leisure constraints: A comparison of Canadian and mainland ... [19] Sport Participation Constraints of Malaysian University ... [20] Study and analysis of inhibitory factors of female students ... [21] Investigation barriers of sports participation of woman teachers in three levels of educational in city ... [22] Development and introduction of the strategic perspective of the General Office of Sports and Youth of Isfahan ... [23] Identification and prioritization of obstacles ... [24] Determining the validity, reliability, and normalization ...

مطالعه تحلیلی موانع مشارکت بانوان جانباز در فعالیت‌های ورزشی بنیاد شهید و امور ایثارگران کشور براساس مدل سلسله‌مراتبی کرافورد

زهرا تقیان * MSc

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاداسلامی، تهران، ایران

شیوا آزادفدا PhD

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاداسلامی، تهران، ایران

حسین پورسلطانی زندی PhD

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاداسلامی، تهران، ایران

چکیده

اهداف: اگرچه ورزش برای همگان به‌طور جنبی در زندگی روزانه مطرح است، ولی برای معلولان بخشی ضروری و حیاتی از فعالیت‌های روزانه تلقی می‌شود. هدف پژوهش حاضر، مطالعه تحلیلی موانع مشارکت بانوان جانباز در فعالیت‌های ورزشی بنیاد شهید و امور ایثارگران کشور براساس مدل سلسله‌مراتبی موانع کرافورد بود.

ابزار و روش‌ها: این پژوهش توصیفی به روش میدانی و کتابخانه‌ای در سال ۱۳۹۶ در بین ۲۹۷ نفر از بانوان جانباز کشور انجام شد که به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار پژوهش، پرسش‌نامه موانع شرکت در فعالیت بدنی در اوقات فراغت طبق مدل سلسله‌مراتبی کرافورد بود. داده‌ها به‌کمک نرم‌افزار SPSS 24 و توسط آزمون‌های T تک‌نمونه‌ای، فریدمن، تعقیبی من‌ویتنی یو، کروسکال‌والیس، آنالیز واریانس یک‌راهه و تحلیل واریانس چندمتغیره تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین نمرات موانع مشارکت و مولفه‌های فردی و ساختاری با نمره فرضی (نمره ۳) اختلاف معنی‌داری داشت ($p=0/001$). میانگین رتبه مولفه‌های فردی، بین‌فردی و ساختاری به ترتیب: ۲/۳۸، ۱/۹۴ و ۱/۶۸ بود که بین آنها اختلاف معنی‌داری مشاهده شد ($p=0/001$). بین میانگین‌های رتبه موانع مشارکت براساس مدارک تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود داشت ($p=0/001$). موانع فردی ($F=4/897$) و ساختاری ($F=5/074$) نیز براساس مدارک تحصیلی تفاوت معنی‌داری داشتند ($p=0/001$).

نتیجه‌گیری: وضعیت موانع شرکت در فعالیت‌های ورزشی در زنان جانباز کشور، کمی از شرایط فرضی شدیدتر است. موانع فردی و ساختاری مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، نسبت به موانع بین‌فردی از اهمیت بیشتری برخوردارند. موانع فردی، بین‌فردی و ساختاری به ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم قرار می‌گیرند. موانع فردی و ساختاری شرکت در فعالیت‌های ورزشی براساس مدرک تحصیلی متفاوت است.

کلیدواژه‌ها: موانع مشارکت، زنان، جانباز، مدل کرافورد، فعالیت ورزشی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۳/۲۸

*نویسنده مسئول: zahra.taghian@yahoo.com

مقدمه

به‌دنبال جنگ تحمیلی، ایران با گروه عظیمی از معلولان جنگی مواجه شد. گروهی که تا پیش از جنگ فعالانه در جریان روزمره زندگی شرکت داشتند، ولی امروز دیگر قادر به انجام بسیاری از فعالیت‌های گذشته خویش نیستند. در کنار آن، کودکان، سالخورده‌گان، زنان باردار و سایر بیماران که موقتاً دچار معلولیت هستند نیز قرار دارند. بنابراین بخش قابل توجهی از مردم ایران را این گونه افراد تشکیل می‌دهند^[1]. معلولیت عارضه‌ای طبیعی و اجتماعی است که در جوامع مختلف به صورت‌های گوناگون دیده می‌شود. آمار نشان می‌دهد که درصد قابل توجهی از افراد هر جامعه را معلولان تشکیل می‌دهند؛ به‌طور مثال طبق آماري که از طرف

سازمان بهزیستی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۸ منتشر شده است، ۱۰٪ مردم ایران به‌نوعی معلول هستند. امروزه با پیشرفت‌های زیادی که در علوم مختلف مانند پزشکی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و تربیت‌بدنی به وجود آمده است، سعی می‌شود هر چه بیشتر به این گونه افراد کمک شود تا بتوانند به‌طور مستقل‌تر و بدون کمک دیگران و نیز بدون آن که خود را سربار جامعه احساس کنند یا منزوی باشند، به زندگی عادی خود بپردازند. تدابیری که به این منظور از طرف ارگان‌های مختلف به عمل می‌آید بیشتر در زمینه فراهم‌آوردن امکاناتی از قبیل امکانات مناسب با وضع معلول، شغل مناسب، وسیله حمل‌ونقل، وسایل آموزشی و کمک‌آموزشی مناسب، گذران اوقات فراغت و غیره است^[2].

اگرچه ورزش برای همگان به‌طور جنبی در زندگی روزانه مطرح است و عدم ایجاد فعالیت‌های ورزشی اختلال چندان در زندگی روزمره ایجاد نمی‌کند، ولی برای معلولان بخشی ضروری و حیاتی از فعالیت‌های روزانه تلقی می‌شود و در صورت نپرداختن به آن، وقفه و اختلالی در مسیر بهبودی یا حفظ شرایط کنونی به وجود خواهد آورد^[3]. با توجه به اهمیتی که ورزش برای معلولان در بسیاری از زمینه‌های اجتماعی، فرهنگی و غیره دارد، باید امکاناتی فراهم شود که همه معلولان بتوانند در هر زمان، در هر کجا، با هر فرد یا گروه دلخواه، با هر شدتی که مایل باشند و به هر رشته ورزشی که علاقه‌مند هستند، بپردازند و نشاط و سلامتی جسمی و روانی خود را به‌سهولت و ارزان‌ترین قیمت تامین نموده، در کنار آن ظرفیت‌های اخلاقی، رفتاری و اجتماعی و عاطفی‌شان را رشد دهند. در زمینه موانع مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، مدل‌های گوناگونی مطرح شده است که یکی از مهم‌ترین این مدل‌ها، مدل سلسله‌مراتبی کرافورد است.

جکسون و سرل در سال ۱۹۸۵ یکی از مدل‌های اولیه در این زمینه تحقیقی را ارائه کردند. این مدل تأثیر محدودیت‌ها را به‌جای همزمان بودن، به‌طور سلسله‌مراتبی بیان می‌کند. این صاحب‌نظران معتقدند عوامل بازدارنده، تعیین‌کننده رفتار اوقات فراغت نیستند، اما بر آن تأثیر دارند. جکسون و همکاران یک مدل سلسله‌مراتبی را ارائه کردند و در آن نشان دادند که عوامل بازدارنده در سلسله‌مراتبی از مراحل تصمیم‌گیری قرار می‌گیرند و فرد این عوامل را در سلسله‌مراتب به ترتیب با اولویت عوامل بازدارنده ساختاری، بین‌فردی و فردی تجربه می‌کند^[4-6]. آنان معتقدند مشارکت وابسته به عوامل بازدارنده است، نه اینکه نبود عوامل بازدارنده به معنی مشارکت باشد (گرچه این حالت ممکن است برای بعضی افراد صحت داشته باشد). مشارکت در نتیجه غلبه بر این عوامل حاصل می‌شود؛ چنین غلبه‌ای شاید شکل مشارکت را تغییر دهد، ولی مانع از آن نمی‌شود^[7]. از سویی با بررسی مبانی تحقیق حاضر مشخص شد که مشارکت ورزشی در بسیاری از متون مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. در اکثریت تحقیقات انجام‌شده مشخص شده است که مشارکت ورزشی در سطح جامعه از اهمیت بالایی برخوردار است^[8-12].

مدل‌های مختلفی در بحث بررسی موانع مشارکت ورزشی افراد می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد، اما مدل کرافورد به‌عنوان یک مدل جامع نقش مهمی در بررسی موانع مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی دارد. در برخی تحقیقات از این مدل در بررسی موانع مشارکت ورزشی افراد استفاده شده است و به نتایج مختلفی پی برده‌اند. خلیل‌پور موانع ساختاری را از جمله موانع مهم شرکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی بیان کرد^[13]. نجف‌آقایی و

یافته‌ها

میانگین سنی بانوان جانباز $51/27 \pm 7/14$ سال بود. همچنین بالاترین درصد جانبازی ۴۰٪ و پایین‌ترین درصد جانبازی ۱۰٪ بود (جدول ۱).

جدول ۱ توزیع فراوانی مطلق و نسبی متغیرهای دموگرافیک بانوان جانباز کشور (۲۹۷ نفر)

متغیرهای دموگرافیک	تعداد	درصد
وضعیت تاهل		
مجرد	۵۹	۱۹/۸
متاهل	۱۷۲	۵۷/۹
متارکه	۱۸	۶/۱
فوت شده	۴۸	۱۶/۲
سطح تحصیلات		
زیر دیپلم	۸۲	۲۷/۶
دیپلم	۸۲	۲۷/۶
فوق دیپلم	۴۴	۱۴/۸
لیسانس	۷۳	۲۴/۶
فوق لیسانس	۱۲	۴/۰
دکتری	۴	۱/۳
وضعیت شغلی		
خانه‌دار	۲۰۸	۷۰/۰
کارمند	۸۹	۳۰/۰
نوع جانبازی		
قطع نخاع	۲۱	۷/۱
قطع دوپا	۲۵	۸/۴
قطع یک پا	۱۴	۴/۷
قطع یک دست	۳۸	۱۲/۸
قطع دو دست	۲۱	۷/۱
نابینا	۱۳	۴/۴
سالم‌تن	۱۶۵	۵۵/۶

بین میانگین نمرات موانع مشارکت و مولفه‌های فردی و ساختاری با نمره فرضی موانع مشارکت (نمره ۳) اختلاف معنی‌داری وجود داشت و وضعیت موانع کمی از شرایط فرضی شدیدتر بود (جدول ۲).

جدول ۲ مقایسه میانگین آماری نمرات موانع مشارکت و مولفه‌های آن با نمره فرضی (نمره ۳) با استفاده از آزمون T تک‌نمونه‌ای

متغیرها	نمرات	آماره t	سطح معنی‌داری
مولفه عوامل فردی	$3/28 \pm 0/60$	۸/۱۸	۰/۰۰۱
مولفه عوامل بین‌فردی	$3/04 \pm 0/58$	۱/۲۲	۰/۲۲۳
مولفه عوامل ساختاری	$3/07 \pm 0/63$	۲/۰۱	۰/۰۴۶
موانع مشارکت به‌طور کلی	$3/16 \pm 0/47$	۵/۷۱	۰/۰۰۱

میانگین رتبه مولفه‌های فردی، بین‌فردی و ساختاری به ترتیب؛ $2/38$ ، $1/94$ و $1/68$ بود که بین آنها اختلاف معنی‌داری مشاهده شد ($P=0/001$).

بین میانگین‌های رتبه موانع مشارکت براساس مدارک تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود داشت ($P=0/001$)، که محل اختلاف بین لیسانس با زیر دیپلم، و بین لیسانس با دیپلم بود (جدول ۳).

جدول ۳ میانگین رتبه موانع مشارکت براساس مدارک تحصیلی

مدارک تحصیلی	میانگین رتبه
زیر دیپلم	۱۳۶/۰۴
دیپلم	۱۳۰/۷۲
فوق دیپلم	۱۶۴/۶۰
لیسانس	۱۷۸/۱۹
فوق لیسانس	۱۰۷/۱۷
دکتری	۲۱۰/۵۰

فتاحیان موانع ساختاری در مشارکت ورزشی دبیران را مهم تلقی نمودند^[14]. پوررنجبر و همکاران نیز موانع فردی را از جمله موانع مهم در مشارکت ورزشی افراد گزارش کردند^[15].

با این حال زنان جانباز و ایثارگر، که در این پژوهش مد نظر قرار گرفته‌اند، از جمله افرادی هستند که باید برنامه‌ریزی خاصی در تمام جوانب از جمله رفع نیازهای معیشتی، سلامتی، فراغتی و غیره برای آنها در نظر گرفته شود. توجه به امر ورزش هم در جهت بهبود وضعیت سلامتی در آنها تأثیرگذار است و هم در جهت بهبود اوقات فراغت آنها. بنابراین رفع موانع پیش روی این قشر از جامعه که در راه پیروزی انقلاب و نظام، از سلامت خود محروم شده‌اند، باید مورد توجه دست‌اندرکاران قرار گیرد. از این رو، با توجه به مطالبی که عنوان شد، هدف از پژوهش حاضر، مطالعه تحلیلی موانع مشارکت بانوان جانباز در فعالیت‌های ورزشی بنیاد شهید و امور ایثارگران کشور براساس مدل سلسله‌مراتبی کرافورد بود.

ابزار و روش‌ها

این پژوهش کاربردی از نوع توصیفی و به روش میدانی و کتابخانه‌ای در سال ۱۳۹۶ انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل همه بانوان جانباز کشور به تعداد ۱۳۰۹ نفر بود که حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۲۹۷ نفر در نظر گرفته شد. نمونه‌گیری با توجه به کلاس‌بندی متفاوت در نوع معلولیت صورت گرفت و به روش تصادفی ساده بود.

ابزار پژوهش، پرسش‌نامه موانع شرکت در فعالیت بدنی در اوقات فراغت طبق مدل سلسله‌مراتبی کرافورد^[5] بود. این پرسش‌نامه شامل ۴۰ گویه است و سه مولفه را مورد سنجش قرار می‌دهد که شامل عوامل فردی (۱۷ گویه)، عوامل بین‌فردی (۶ گویه) و عوامل ساختاری (۱۷ گویه) هستند. کلیه سئوالات براساس طیف پنج‌ارزشی لیکرت با گزینه‌های "کاملاً مخالفم" (با یک امتیاز)، "مخالفم" (با ۲ امتیاز)، "ظری ندارم" (با ۳ امتیاز)، "موافقم" (با ۴ امتیاز) و "کاملاً موافقم" (با ۵ امتیاز) مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. روایی پرسش‌نامه از طریق روایی صوری و محتوایی به تأیید اساتید و متخصصان رسید و پایایی پرسش‌نامه براساس ضریب آلفای کرونباخ $0/78$ به دست آمد.

بعد از تهیه پرسش‌نامه با اخذ معرفی‌نامه از دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، پرسش‌نامه مورد نظر با حضور در محل تمرینات معلولان و جانبازان و انجام هماهنگی با حراست سازمان‌های مربوطه در بین جانبازان توزیع شد و بعد از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، پاسخ‌های آنها به سئوالات مبنای نتیجه‌گیری محقق از مطالعه قرار گرفت.

تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS 24 انجام شد. ابتدا آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تعیین توزیع طبیعی داده‌ها، آزمون لوین برای تعیین تجانس واریانس موانع مشارکت براساس مدارک تحصیلی و آزمون باکس برای بررسی همگنی ماتریس واریانس-کوواریانس متغیرهای وابسته مورد استفاده قرار گرفت. از آزمون فریدمن و تعقیبی من‌ویتنی یو برای رتبه‌بندی مولفه‌ها، از آزمون کروسکال‌والیس برای رتبه‌بندی موانع مشارکت براساس مدارک تحصیلی، از آزمون T تک‌نمونه‌ای برای بررسی تفاوت بین میانگین‌ها، از آنالیز واریانس یک‌راهه برای بررسی موانع مشارکت براساس نوع و شدت آسیب و از تحلیل واریانس چندمتغیره برای بررسی تفاوت میانگین مولفه‌ها براساس مدرک تحصیلی استفاده شد.

موانع فردی ($F=4/897$) و ساختاری ($F=5/074$) براساس مدارک تحصیلی تفاوت معنی‌داری داشتند ($p=0/001$; جدول ۴).

جدول ۴) میانگین آماری نمرات مولفه‌های موانع مشارکت براساس مدارک تحصیلی

مدارک تحصیلی	عوامل فردی	عوامل بین فردی	عوامل ساختاری
زیر دیپلم	۳/۰۳±/۵۵	۲/۹۶±/۵۴	۳/۰۹±/۷۶
دیپلم	۳/۲۸±/۶۱	۳/۱۰±/۵۱	۲/۹۵±/۳۶
فوق دیپلم	۳/۳۶±/۶۸	۳/۱۸±/۶۸	۳/۲۱±/۸۶
لیسانس	۳/۴۵±/۵۲	۳/۱۶±/۶۲	۳/۱۹±/۵۸
فوق لیسانس	۳/۴۹±/۰۸	۲/۷۲±/۵۷	۲/۶۱±/۲۱
دکتری	۳/۸۲±/۰۱	۲/۶۷±/۰۰۱	۳/۱۸±/۰۰۱
مجموع	۳/۲۸±/۵۹	۳/۰۴±/۵۸	۳/۰۷±/۶۳

بین موانع مشارکت براساس نوع آسیب و نیز براساس شدت آسیب تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد ($p>0/05$).

بحث

نتایج نشان داد که اختلاف معنی‌داری بین میانگین‌های به‌دست‌آمده و فرضی مولفه‌های فردی و ساختاری وجود دارد. به‌عبارتی، وضعیت دو مولفه مذکور از شدت بالاتری برخوردار بود. به‌صورت کلی، دو مورد از موانع مشارکت در فعالیت‌های ورزشی در بین زنان جانباز یعنی موانع فردی و ساختاری از موانع مهم‌تری نسبت به موانع بین‌فردی گزارش شد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های نظری و همکاران^[22] و موتنی و همتی^[23] همخوان و همراستا است و با نتایج پژوهش‌های خلیل‌پور^[13]، حسین‌پور و همکاران^[16]، پوررنجبر و همکاران^[15]، زارعی‌مقدس و تجاری^[17]، کشکار و احسانی^[12]، والکر و همکاران^[18]، امین‌الدین و همکاران^[19]، صادق‌زاده و مقامی^[20] و میرسفیان^[4] ناهمسو و ناهمخوان است. بنابراین رفع هر یک از موانع فردی و ساختاری از اهمیت بسیاری برخوردار است که باید تدابیری در این خصوص اتخاذ شود.

همچنین بین موانع مشارکت در فعالیت‌های بدنی زنان جانباز، تفاوت معنی‌داری وجود داشت و موانع فردی، از مهم‌ترین موانع عدم شرکت در فعالیت‌های ورزشی از سوی زنان جانباز بود. در گام بعدی موانع بین‌فردی و نهایتاً موانع ساختاری از مهم‌ترین موانع عدم شرکت در فعالیت‌های بدنی از سوی نمونه پژوهش بود. زارعی‌مقدس و تجاری^[17] بیان کردند عوامل بازدارنده ساختاری مهم‌ترین دسته از عوامل اثرگذار بر مشارکت افراد در ورزش است و سپس عوامل بازدارنده فردی و بین‌فردی به ترتیب در اولویت‌های دوم و سوم قرار دارند. نتایج حاصله نشان می‌دهد ترتیب عوامل بازدارنده سه‌گانه مدل سلسله‌مراتبی کرافورد در این تحقیق تایید نشده است. بنابراین عوامل بازدارنده مشارکت فعالیت بدنی در اوقات فراغت زنان جانباز منطبق بر مدل هرمی کرافورد نیست. پژوهش‌های گوناگونی به بررسی موانع حضور افراد در فعالیت‌های ورزشی پرداخته‌اند. از جمله مهم‌ترین قشرهای مورد بررسی، زنان هستند؛ چرا که نتایج پژوهش‌های مختلف نشان داده است که زنان کمتر از مردان در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند^[21].

از سوی دیگر معلولان نیز با توجه به شرایطی که از نظر جسمی و گاهی از نظر روحی دارند، موانع بسیاری پیش روی خود برای شرکت در فعالیت‌های بدنی می‌بینند که بررسی هر یک از این موانع می‌تواند راهگشای رفع موانع حضور آنان در فعالیت‌های بدنی منظم باشد. بنابراین نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های

نظری و همکاران^[22] و موتنی و همتی^[23] همخوان و همراستا است و با نتایج پژوهش‌های خلیل‌پور^[13]، حسین‌پور و همکاران^[16]، پوررنجبر و همکاران^[15]، زارعی‌مقدس و تجاری^[17]، کشکار و احسانی^[12]، والکر و همکاران^[18]، امین‌الدین و همکاران^[19]، صادق‌زاده و مقامی^[20] و میرسفیان^[4] ناهمسو و ناهمخوان است.

خلیل‌پور^[13] در پژوهشی دریافت که عوامل بازدارنده مشارکت فعالیت بدنی در اوقات فراغت دانشجویان دانشکده فنی دختران ولی‌عصر منطبق بر مدل هرمی کرافورد است؛ به این صورت که عوامل بازدارنده ساختاری مهم‌ترین دسته از عوامل اثرگذار بر مشارکت افراد در ورزش بود و سپس عوامل بازدارنده بین‌فردی و فردی به ترتیب در اولویت‌های دوم و سوم قرار داشتند. حسین‌پور و همکاران^[16] به این نتیجه رسیدند که موانع ساختاری (امکانات)، مدیریت و برنامه‌ریزی و فرهنگی- اجتماعی از مهم‌ترین موانع در این زمینه هستند که می‌توان با سرمایه‌گذاری در زمینه ساخت اماکن مورد نیاز و برنامه‌ریزی کارآمد، شاهد حضور فعال معلولان در فعالیت‌های ورزشی مدارس بود. پوررنجبر و همکاران^[15] دریافتند که وضعیت انواع فعالیت در اوقات فراغت به‌طور معنی‌داری پایین‌تر از حد متوسط است. میانگین موانع فردی موثر بر فعالیت بدنی در اوقات فراغت به‌طور معنی‌داری پایین‌تر از حد متوسط بود. اولویت‌بندی موانع فردی موثر بر فعالیت بدنی حاکی از اختلاف معنی‌دار بین میانگین رتبه‌ها بوده و شرایط شغلی به‌طور معنی‌داری بیشتر بود. میزان موانع ساختاری به‌طور معنی‌داری پایین‌تر از حد متوسط بود. در اولویت‌بندی موانع ساختاری، دستیابی فیزیکی بیشتر بود. میانگین موانع فرهنگی- اجتماعی به‌طور معنی‌داری بالاتر از حد متوسط بوده و در اولویت‌بندی موانع فرهنگی- اجتماعی دیدگاه دوستان، همکاران و آشنایان به‌طور معنی‌داری بیشتر بود.

معلولان با صندلی چرخدار بیشتر موانع را در دیدگاه جامعه، همکاران و آشنایان خود می‌دانند و موانع فردی و ساختاری، موانع قابل توجهی برای مشارکت در فعالیت بدنی آنان نیستند. موتنی و همتی^[23] بیان کردند که متغیر عوامل فردی به‌مراتب سهم بیشتری در مقایسه با سایر متغیرهای مستقل دارد. بعد از عوامل فردی، عوامل بین‌فردی بر مشارکت در ورزش همگانی تاثیرگذار بوده و عوامل ساختاری نیز کمترین اثر را دارا است. زارعی‌مقدس و تجاری^[17] در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که در بین کارکنان سپاه شهر تهران عوامل ساختاری مهم‌ترین دسته از عوامل اثرگذار بر مشارکت آنها در ورزش است و سپس عوامل بازدارنده فردی و بین‌فردی در اولویت‌های دوم و سوم قرار دارند. نظری و همکاران^[22] دریافتند که مهم‌ترین موانع مشارکت مردم شهر اصفهان به ترتیب اولویت، موانع فردی، موانع اقتصادی و امکاناتی، موانع اجتماعی و موانع فرهنگی بوده است. کشکار و احسانی^[12] نشان دادند که بین زنان شهر تهران عوامل ساختاری، مهم‌ترین دسته از عوامل اثرگذار بر مشارکت آنان در ورزش است و عوامل بازدارنده فردی و بین‌فردی به ترتیب در جایگاه دوم و سوم قرار دارند و این نتیجه در تمام وجوه تحقیق ثابت است. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ترتیب عوامل بازدارنده سه‌گانه مدل سلسله‌مراتبی در این تحقیق تایید نشده است.

والکر و همکاران^[18] دریافتند دانشجویان چینی نسبت به دانشجویان کانادایی در تمام موارد به‌جز یکی، محدودیت‌های درون‌فردی بیشتری دارند. دانشجویان چینی موانع درون‌فردی و بین‌فردی بیشتری دارند، در حالی که دانشجویان کانادایی موانع

منابع

- 1- Zebardast MA, Sharifian E. An assessment of barriers to participation of Iranian people with spinal cord injury in recreational physical activity. *J Sport Manag.* 2016;8(3):343-57. [Persian]
- 2- PourRanjbar M, Sharifian E, Khodadadi MR. The study of the relationship between barriers to participation in physical activity and leisure activities of the disabled in the south-east of the country. First National Conference on the New Achievements of Physical Education and Sport. Chabahar: Chabahar International University; 2015. [Persian]
- 3- Jalali Farahani M. Principles, foundations and objects of disabled sport. Tehran: Sport Sciences Publication (Hatmi); 2011. [Persian]
- 4- Mirsafian H. Constraints to participation in physical activity and Sport: A comparative study between Hungarian and Iranian Students [Dissertation] Budapest: Semmelweis University; 2014.
- 5- Jackson EL, Crawford DW, Godbey G. Negotiation of leisure constraints. *Leis Sci.* 1993;15(1):1-11.
- 6- Crawford DW, Jackson EL, Godbey G. A hierarchical model of leisure constraints. *Leis Sci.* 1991;13(4):309-20.
- 7- Ehsani M, Koozecheian E, Keshkar S. Investigation and analysis of preventive factors and participation of Tehran women in recreational sports activities. *Res Sport Sci.* 2008;4(17):63-87. [Persian]
- 8- Ebrahimi Gh, Behnoei Gadneh. Sociological review of the relationship between leisure time and personal identity among young people of Babolsar city. *J Cult Stud Commun.* 2009;5(14):127-48. [Persian]
- 9- Ehsani M, AzabDaftaran M. Investigating the barriers to the participation of student girls' sports activities at Islamic Azad University, Khorasgan Branch. *Olympic.* 2003;11(3-4):29-40. [Persian]
- 10- Ginis KA, Arbour-Nicitopoulos KP, LatimerCheung AE, Buchholz AC, Bray SR, Craven BC, et al. Predictors of leisure time physical activity among people with spinal cord injury. *Ann Behav Med.* 2012;44(1):104-18.
- 11- Chow HW, Dong YH. Relationship between participation in leisure activities and constraints on Taiwanese breastfeeding mothers during leisure activities. *BMC Public Health.* 2013;13:410.
- 12- Keshkar S, Ehsani M. Study of inhibited factors importance to participating Tehran Cities Women in Recreations by Emphasizing on Demographics Traits. *Women Stud.* 2007;5(2):113-34. [Persian]
- 13- Khalilpur A. Determining the factors preventing the participation of physical activity in the leisure time of students of the Faculty of Technical Sciences of Vali-e-Asr girls based on the Pearly Crawford model. First National Conference on the Development of Sport Science in Health, Prevention and Heroism. Qazvin: Imam Khomeini International University; 2016. [Persian]
- 14- Aghaei N, Fatahian N. The comparative study of barriers of sport participation among athletes and non-athletes' female teachers in Hamadan, using Crawford hierarchical barriers (case study of female teachers in Hamadan). *Res Sport Manag Mot Sport.* 2013;2(4):161-74. [Persian]
- 15- Pourranjbar M, Keshavarz L, Sharifian E, Farahani A. Participant barriers of Kerman province's wheel chaired people in recreational activities. *J Health Dev.* 2014;3(2):175-88. [Persian]
- 16- Ardestani A, Tondnevis F, Haj Mirfattah F. Comparison of attitudes of athletes and non-athletes

ساختاری بیشتری دارند. علی‌رغم تفاوت‌های فرهنگی، تأیید مدل موانع فراغت سلسله‌مراتبی در داده‌های مربوط به دانشجویان چینی و کانادایی یافت می‌شود، که کاربرد کلی این چهارچوب برای هر دو فرهنگ را نشان می‌دهد. / امین‌الدین و همکاران^[19] دریافتند که افراد بیشتر به‌وسیله فاکتورهای ساختاری مثل عدم اطلاعات درباره فعالیت‌ها و تسهیلات ورزشی موجود، موقعیت ورزشی نامناسب و ساعات نامناسب فعالیت‌های ورزشی محدود می‌شوند. دانشجویان دختر سطوح بالاتری از موانع ساختاری و درون‌فردی را نسبت به هم‌تایان خود تجربه می‌کنند. مفاهیم یافته‌ها برای مسئولان ورزشی ارایه می‌شود تا بتوان تا حدودی این محدودیت‌ها را از بین برد و مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی را افزایش داد. صادق‌زاده و مقامی^[20] به این نتیجه رسیدند که عوامل بازدارنده به ترتیب اولویت شامل عوامل ساختاری، فردی و بین‌فردی هستند، هر چند ویژگی‌هایی همچون وضعیت تاهل، سن و میزان تحصیلات در همه سطوح این عوامل تأثیر دارند. در این پژوهش ابتدا سه عامل اولیه را در میان شرکت‌کنندگان و کسانی که در فعالیت ورزشی شرکت نمی‌کردند، مورد بررسی قرار دادند. سپس یافته‌های این پژوهش را براساس مواجه‌شدن دانشجویان دختر با آن عواملی که آنها را از پرداختن به فعالیت‌های مورد علاقه‌شان باز می‌داشت، مقایسه کردند.

نتایج نشان داد بین میانگین‌های رتبه موانع مشارکت براساس مدارک تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. پژوهشی که به بررسی تفاوت در موانع براساس مدارک تحصیلی پرداخته باشد، مشاهده نشد. با این وجود در تبیین این یافته‌ها واعظ موسوی^[24] چنین بیان می‌دارد که در ایران یکی از موانع مهم افزایش فعالیت بدنی، عدم وجود آگاهی در مورد مزایای فعالیت بدنی و همچنین عدم وجود اطلاعات کافی در مورد سطوح و محدوده فعالیت جسمانی و ورزش است. این مدل اساساً دلایل اصلی عدم استفاده از خدمات اوقات فراغت را با آگاهی از امکانات یا وجود خدمات به‌عنوان واحد اندازه‌گیری خلاصه می‌کند. آگاهی از امکانات به سه دسته تقسیم می‌شود؛ کسانی که آگاه نیستند، کسانی که اطلاعات کمی دارند و کسانی که نسبت به وجود خدمات آگاه هستند. یافته‌ها نشان داد تنها بعد از این که فرد از برنامه یا خدمتی آگاهی پیدا می‌کند علاقه یا عدم علاقه، مشارکت او را تحت تأثیر قرار می‌دهد و فقط در آن صورت محدودیت‌ها پدیدار می‌شوند.

نتیجه‌گیری

وضعیت موانع شرکت در فعالیت‌های ورزشی در زنان جانباز کشور، کمی از شرایط فرضی شدیدتر است. موانع فردی و ساختاری مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، نسبت به موانع بین‌فردی از اهمیت بیشتری برخوردارند. موانع فردی، بین‌فردی و ساختاری به ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم قرار می‌گیرند. موانع فردی و ساختاری شرکت در فعالیت‌های ورزشی براساس مدرک تحصیلی متفاوت است.

تشکر و قدردانی: از کلیه بانوان جانباز که در انجام این پژوهش ما را یاری کردند تشکر می‌شود.

تأییدیه اخلاقی: این مقاله به تأیید کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش بنیاد شهید و امور ایثارگران رسیده است.

تعارض منافع: موردی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی: موردی توسط نویسندگان بیان نشده است.

- 21- Ghahremani J, Moharamzadeh M, Sa'idi Sh. Investigation barriers of sports participation of woman teachers in three levels of educational in city of Marand. *Appl Res Sport Manag.* 2013;2(6):57-66. [Persian]
- 22- Nazari R, Ehsani M, Hamidi M, Salari M. Development and introduction of the strategic perspective of the General Office of Sports and Youth of Isfahan Province through the David Model. *Sport Manag.* 2015;6(1):157-72.
- 23- Muatmeni A, Hemati A, Moradi. Identification and prioritization of obstacles to women in sporting activities. *J Sport Manag Stud.* 2014;24:111-30.
- 24- Vaez Mousavi SMK, Nasri S, Azerbaijani MA, Mokhtari P. Determining the validity, reliability, and normalization of athletic self-esteem index among athletic students. *Res Sport Sci.* 2008;5(1):47-60. [Persian]
- with regard to their social aspect. *J Mov Sci Sport.* 2003;1(1):1-10. [Persian]
- 17- Moghadas Shargh M. Investigating the factors preventing and facilitating participation in sports activities of staff members of Islamic Revolutionary Guard Corps of Tehran [Dissertation]. Tehran: Islamic Azad University of Tehran; 2012. [Persian]
- 18- Walker GJ, Jackson EL, Deng J. Culture and leisure constraints: A comparison of Canadian and mainland chinese university students. *J Leis Res.* 2007;39(4):567-90.
- 19- Aminuddin Y, Shah P, Parilah M. Sport Participation Constraints of Malaysian University Students. *Int J Humanit.* 2007; 5(3):189-95. [Persian]
- 20- Sadeghzadeh MH, Maghami M. Study and analysis of inhibitory factors of female students for participation in recreational sport activities. 2012;2(4):1245-9. [Persian]